

PRAWO RZECZOWE I RODZINNE

Kazusy

Anna Stępień-Sporek
Michał Wyrwiński, Piotr Zakrzewski

SERIA AKADEMICKA

2. WYDANIE

PRAWO RZECZOWE I RODZINNE

Kazusy

Anna Stępień-Sporek
Michał Wyrwiński, Piotr Zakrzewski

SERIA AKADEMICKA

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

2. WYDANIE

Stan prawny na 1 października 2016 r.

Wydawca
Agata Jędrasik

Redaktor prowadzący
Grażyna Polkowska-Nowak

Opracowanie redakcyjne
Ewa Adamska

Łamanie
Violet Design

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

prawolubni

SZANUJMY PRAWO I WŁASNOŚĆ
Więcej na www.legalnakultura.pl
POLSKA IZBA KSIĄŻKI

© Copyright by
Wolters Kluwer SA, 2016

ISBN: 978-83-8092-596-0
2. wydanie

Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. 22 535 82 19
e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl
księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	7
Przedmowa	9

Część pierwsza **Prawo rzeczowe**

1. Ogólne wiadomości o prawie rzeczowym (<i>Michał Wyrwiński</i>)	15
2. Pojęcie własności (<i>Michał Wyrwiński</i>)	18
3. Treść i wykonywanie własności (<i>Michał Wyrwiński</i>)	21
4. Nabycie i utrata własności (<i>Piotr Zakrzewski</i>)	30
5. Współwłasność (<i>Piotr Zakrzewski</i>)	63
6. Własność lokali (<i>Piotr Zakrzewski</i>)	94
7. Ochrona własności (<i>Anna Stępień-Sporek</i>)	129
8. Użytkowanie wieczyste (<i>Anna Stępień-Sporek</i>)	157
9. Użytkowanie (<i>Michał Wyrwiński</i>)	170
10. Służebności (<i>Piotr Zakrzewski</i>)	174
11. Spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu (<i>Piotr Zakrzewski</i>)	189

---

12. Hipoteka (<i>Anna Stępień-Sporek</i>)	198
13. Zastaw (<i>Michał Wyrwiński</i>)	212
14. Zastaw rejestrowy (<i>Michał Wyrwiński</i>)	228
15. Posiadanie (<i>Anna Stępień-Sporek</i>)	237
16. Księgi wieczyste i ewidencja gruntów (<i>Anna Stępień-Sporek</i>)	249

Część druga

Prawo rodzinne i opiekuńcze

17. Zawarcie małżeństwa (<i>Anna Stępień-Sporek</i>)	263
18. Prawa i obowiązki rodzinne (<i>Michał Wyrwiński</i>)	276
19. Sytuacja majątkowa małżonków (<i>Anna Stępień-Sporek</i>)	281
20. Pochodzenie dziecka (<i>Anna Stępień-Sporek</i>)	296
21. Władza rodzicielska (<i>Piotr Zakrzewski</i>)	304
22. Przysposobienie dziecka (<i>Michał Wyrwiński</i>)	320
23. Obowiązek alimentacyjny (<i>Piotr Zakrzewski</i>)	326
24. Ustanie małżeństwa (<i>Piotr Zakrzewski</i>)	342
25. Opieka (<i>Michał Wyrwiński</i>)	354
26. Kuratela (<i>Michał Wyrwiński</i>)	358

WYKAZ SKRÓTÓW

Akty prawne

- k.c. – ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 380 z późn. zm.)
- k.p.c. – ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 101 z późn. zm.)
- Konstytucja RP – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 ze sprost. i z późn. zm.)
- k.r.o. – ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 2082 z późn. zm.)
- p.g.k. – ustawa z dnia 17 maja 1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 1629)
- u.p.a.p.p. – ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 666 z późn. zm.)
- pr. spółdz. – ustawa z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 21 z późn. zm.)
- u.g.n. – ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 1774 z późn. zm.)
- u.k.w.h. – ustawa z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 790 z późn. zm.)
- u.p.d.o.p. – ustawa z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 851 z późn. zm.)
- u.r.z. – ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o rzeczach znalezionych (Dz. U. poz. 397)
- u.s.m. – ustawa z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 1222 z późn. zm.)

- u.w.l. – ustawa z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 1892)
- u.z.r.z. – ustawa z dnia 6 grudnia 1996 r. o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 297 z późn. zm.)
- u.z.u.s.m. – ustawa z dnia 14 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 125, poz. 873)

Inne skróty

- NSA – Naczelny Sąd Administracyjny
- SA – sąd apelacyjny
- SN – Sąd Najwyższy
- WSA – wojewódzki sąd administracyjny

Czasopisma

- Biul. SN – Biuletyn Sądu Najwyższego
- M. Praw. – Monitor Prawniczy
- NP – Nowe Prawo
- OSNC – Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna
- OSNCP – Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna i Pracy
- OSNP – Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Pracy
- OSP – Orzecznictwo Sądów Polskich
- OSPika – Orzecznictwo Sądów Polskich i Komisji Arbitrażowych
- PiP – Państwo i Prawo
- POSAG – Przegląd Orzecznictwa Sądu Apelacyjnego w Gdańsku
- PS – Przegląd Sądowy
- RPEiS – Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny

PRZEDMOWA

Adeptów sztuki prawniczej nie trzeba przekonywać, jak ważne jest zdobycie umiejętności ustalania stanu faktycznego, stanu prawnego czy rozwiązywania problemów. Nie ulega wątpliwości, że są one niezbędne sędziemu, radcy prawnemu, adwokatowi czy notariuszowi. Okazuje się jednak, że wykazać się nimi musi również absolwent studiów prawniczych ubiegający się o przyjęcie na aplikację sądową. Podczas egzaminu wstępnego ma on między innymi za zadanie rozwiązać kazusy przygotowane przez egzaminatorów. Przed podobnymi wyzwaniem staje również aplikant podczas kolejnego sprawdzianu swojej wiedzy w trakcie odbywanej aplikacji lub w praktyce, gdy z prośbą o ocenę stanu faktycznego zwraca się klient.

Programy studiów prawniczych i administracyjnych ukierunkowane są przede wszystkim na przekazanie teorii dotyczącej litery prawa oraz dogmatycznych koncepcji wypracowanych na ich podstawie w nauce. Niewątpliwie są one niezbędne do wykonywania zawodu prawnika, ale nie są wystarczające. W związku z tym coraz częściej można spotkać przedmioty, których celem jest z jednej strony praktyczny przekaz wiedzy, a z drugiej wyrobienie prawniczych kwalifikacji. Również wykładowcy, prowadząc wykłady, ćwiczenia czy konwersatoria, coraz częściej odwołują się do orzeczeń sądowych stanowiących kwintesencję wiadomości i umiejętności prawniczych.

W polskim modelu kształcenia prawników przyjęto założenie, w myśl którego umiejętność wykorzystania zdobytej podczas studiów wiedzy o normach prawnych nabywa się w trakcie aplikacji. Można mieć wątpliwości, czy jest to rozwiązanie optymalne. Studia oraz

pierwsze lata praktyki są najlepszym okresem do nabycia i doskonalenia umiejętności związanych ze stosowaniem prawa. W znacznej mierze dokonuje się to w procesie samokształcenia i samodoskonalenia, w którym przydatny będzie – zdaniem Autorów – niniejszy zbiór kazusów z rozwiązaniami.

W odróżnieniu od podręczników akademickich poświęconych prawu rzeczowemu i rodzinnemu, które są skoncentrowane na przekazaniu informacji na temat tych dyscyplin prawnych, niniejszy podręcznik ma przyczynić się do rozwoju typowych umiejętności związanych ze stosowaniem prawa cywilnego, zwłaszcza właściwego dla prawnika sposobu rozumowania. Nieodzowne wydaje się obecnie, aby studenci prawa i administracji oraz aplikanci poszerzali swoją wiedzę, sięgając do zbioru kazusów takiego jak niniejszy.

Samodzielne rozwiązywanie kazusów prawnych zamieszczonych w książce przynosi wiele korzyści. Zaliczyć do nich należy nie tylko rozwijanie wspomnianych wyżej kwalifikacji prawnych, ale również uczenie się z praktyki na podstawie własnych doświadczeń oraz utrwalanie zdobytej w ten sposób wiedzy¹. Dodatkową korzyść stanowi poszerzenie wiedzy prawniczej, co wynika stąd, że interpretacja konkretnego przepisu bardzo często dokonuje się w orzeczeniach Sądu Najwyższego, których znajomość jest kluczowa. Samodzielna praca nad rozwiązywaniem kazusów ułatwia również przygotowanie się do egzaminów na aplikacje prawnicze. Zapoznając się z rozwiązaniami zaproponowanymi przez Autorów, Czytelnik może konfrontować i podpatrywać sposób, w jaki zastosowali oni wiedzę prawniczą zdobytą podczas studiów, aplikacji oraz lat praktyki, formułując rozwiązania kazusów.

Książka zawiera kazusy wraz z rozwiązaniami dotyczące prawa rzeczowego i rodzinnego, uporządkowane stosownie do założeń występujących w tych działach prawa cywilnego, co jest istotne dla Czytelnika dążącego do poszerzenia i usystematyzowania zdobytej wiedzy. Takie zawężenie zakresu tematycznego pozwoliło na

---

¹ Zob. szerzej F. Zoll, *Jaka szkoła prawa?*, Warszawa 2004.

szczegółową prezentację poszczególnych instytucji, którym z reguły poświęcono kilka kazusów ukazujących ich pełne spektrum. Przykładowo współwłasności dotyczą kazusy na temat jej powstania, zarządu rzeczą wspólną, uprawnień współwłaścicieli oraz zniesienia współwłasności.

Mając na uwadze założenie przyświecające Autorom, w myśl którego Czytelnicy podejmą samodzielną próbę rozwiązania problemu prawnego występującego w danym stanie faktycznym, pomocne zwłaszcza dla początkujących adeptów sztuki prawniczej mogą się okazać wskazówki, według których należy stosować prawo cywilne. Można je znaleźć m.in. w rozdziale autorstwa Oktawiana Nawrota „Prawnik... istota myśląca. Kilka uwag o stosowaniu prawa” zamieszczonym w książce *Prawo cywilne. Część ogólna. Kazusy* (Warszawa 2010) oraz przywołanej tam literaturze. Do tego podręcznika należy odesłać również te osoby, które są zainteresowane tematyką części ogólnej prawa cywilnego. Wspomniana publikacja spotkała się z zainteresowaniem odbiorców, co skłoniło Autorów do kontynuacji podjętego wcześniej zadania, czego efektem jest niniejszy zbiór kazusów z rozwiązaniami z prawa rzeczowego i rodzinnego.

*Anna Stępień-Sporek
Michał Wyrwiński
Piotr Zakrzewski*

Uwaga do drugiego wydania

Drugie wydanie książki *Prawo rzeczowe i rodzinne. Kazusy* proponuje Czytelnikowi nowe kazusy dotyczące znalezienia rzeczy, służebności przesyłu, współwłasności, odrębnej własności lokalu, spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu oraz pieczy zastępczej. Nawiązują one do najnowszych zmian legislacyjnych, np. ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o rzeczach znalezionych (Dz. U. poz. 397), oraz kluczowych uchwał SN, np. uchwały składu siedmiu sędziów SN z dnia 24 maja 2013 r., III CZP 104/12, OSNC 2013, nr 10, poz. 113.

Piotr Zakrzewski

Część pierwsza
PRAWO RZECZOWE

1. OGÓLNE WIADOMOŚCI O PRAWIE RZECZOWYM

Kazus 1

Stowarzyszenie „Start” z siedzibą w K. starało się o finansowanie projektu edukacyjnego w ramach jednego z programów pomocowych Unii Europejskiej.

W warunkach konkursu rozpisanego przez Wojewódzki Urząd Pracy w K., który był dysponentem środków, wymagane było wskazanie sposobu zabezpieczenia zwrotu dofinansowania na wypadek, gdyby beneficjent wykorzystał środki unijne niezgodnie z umową o finansowanie. Ponieważ majątek Stowarzyszenia był niewielki (siedziba mieściła się w wynajętym biurze, meble były własnością wynajmującego, a sprzęt komputerowy był w leasingu), zarząd Stowarzyszenia zdecydował się na blokadę środków na rachunku bankowym. Pieniądze pochodziły ze składek członkowskich oraz dobrowolnego wsparcia, które Stowarzyszenie uzyskało od przedsiębiorcy będącego członkiem honorowym Stowarzyszenia.

Dnia 12 stycznia 2015 r. zawarto umowę o finansowanie projektu Stowarzyszenia. Do umowy został dołączony dokument potwierdzający zablokowanie środków w wysokości 40.000 zł, wystawiony przez bank, w którym prowadzony był rachunek Stowarzyszenia. Na mocy oświadczenia członków zarządu Stowarzyszenia uprawnionych do korzystania z rachunku na okres 12 miesięcy środki te zostały zablokowane w ten sposób, że bez zgody Wojewódzkiego Urzędu Pracy nie mogą być wypłacone.

Po kilku miesiącach Stowarzyszenie otrzymało wyrok zasądający na kwotę 10.000 zł z tytułu odszkodowania za nieuzasadnione wypowiedzenie umowy o pracę jednej z pracujących w Stowarzyszeniu kobiet. Na podstawie prawomocnego wyroku opatrzonego klauzulą wykonalności komornik skierował egzekucję do majątku Stowarzyszenia w postaci rachunku bankowego, na którym znajdowały się wyłącznie środki zablokowane na rzecz Wojewódzkiego Urzędu Pracy.

Pytania

1. Czy bank ma obowiązek wypłacić kwotę żadaną przez komornika?
2. Co oznacza zasada *numerus clausus* praw rzeczowych?
3. Jaka jest różnica między prawem o charakterze rzeczowym a prawem obligacyjnym?
4. Jakie skutki wobec osób trzecich wywołuje czynność w postaci blokady rachunku bankowego?

Rozwiązanie

W opisanym stanie faktycznym należy ocenić treść i skutki oświadczenia Stowarzyszenia, na mocy którego tylko zgoda Wojewódzkiego Urzędu Pracy umożliwiła wypłatę środków zgromadzonych na rachunku bankowym Stowarzyszenia.

Tego rodzaju czynności są dopuszczalne na mocy ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe². Posiadacz rachunku bankowego jest uprawniony do dysponowania środkami pieniężnymi zgromadzonymi na tym rachunku według własnej woli. Jeśli zatem dobrowolnie zobowiązuje się ograniczyć w zakresie dostępu do środków, to jest to zgodne z prawem.

Przypisanie uprawnienia do wyrażania zgody na korzystanie z określonej sumy pieniężnej zgromadzonej na rachunku bankowym powinno być dokonane na rzecz podmiotu prawa cywilnego. Wojewódzki

² Tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 128 z późn. zm.

Urząd Pracy nie ma osobowości prawnej. W zakresie prawa cywilnego może on być uznawany za *statio fisci* Skarbu Państwa.

W polskim systemie prawa swoboda kreowania czynności prawnych dotyczy wyłącznie czynności o charakterze obligacyjnym. Jest to uzasadnione tym, że stosunki zobowiązaniowe odnoszą swój skutek tylko między ich stronami, nie ingerują natomiast w sytuację prawną osób trzecich. Prawa rzeczowe zaś charakteryzują się tym, że są skuteczne nie tylko między stronami, ale mają skutek *erga omnes*³. W związku z tym nie jest możliwe, aby strony same „stworzyły” prawo rzeczowe, które nie jest określone przez ustawę.

Blokada rachunku bankowego jest czynnością o charakterze obligacyjnym. Odnosi ona zatem skutek tylko między jej uczestnikami, czyli między posiadaczem rachunku i beneficjentem blokady. Bank występuje tu jedynie jako „podmiot usługowy” wykonujący czynności, do których zobowiązuje go umowa rachunku bankowego zawarta z jego posiadaczem. Skoro zatem posiadacz sam się zobowiązał, że nie dokona określonej czynności bez zgody beneficjenta, i oświadczył to bankowi, to bank – chroniąc zaufanie beneficjenta – nie może bez jego zgody dokonać żadnej czynności.

Wobec osób trzecich takie porozumienie w sprawie blokady rachunku bankowego nie może jednak odnieść skutku. Jeśli zatem wierzyciel posiadacza rachunku uzyska tytuł wykonawczy przeciwko temu posiadaczowi, to jest uprawniony do prowadzenia egzekucji z rachunku bankowego niezależnie od otrzymania zgody beneficjenta. Nie można bowiem zawrzeć umowy, która odnosiłaby ten skutek, że wyłączałaby określone środki pieniężne spod egzekucji. Temu celowi służą instytucje prawa rzeczowego, np. zastaw na prawach.

W konsekwencji należy stwierdzić, że ani Stowarzyszenie, ani Wojewódzki Urząd Pracy, ani bank prowadzący rachunek Stowarzyszenia nie mogą skutecznie przeciwstawić się egzekucji z tego rachunku bankowego. Nie ma znaczenia, w jakiej wysokości będzie prowadzona egzekucja.

---

³ E. Drozd, *Numerus clausus praw rzeczowych (w:) Problemy kodyfikacji prawa cywilnego*, Poznań 1990, s. 257.

W drugim wydaniu podręcznika Autorzy zamieścili nowe kazusy dotyczące znalezienia rzeczy, służebności przesyłu, współwłasności, odrębnej własności lokalu, spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu oraz pieczy zastępczej. Nawiązują one do najnowszych zmian legislacyjnych i kluczowych uchwał Sądu Najwyższego, takich jak ustawa z 20 lutego 2015 r. o rzeczach znalezionych czy uchwała składu 7 sędziów SN z 24 maja 2013 r., III CZP 104/12.

Przedstawione stany faktyczne opatrzone są pytaniami wskazującymi główne problemy pojawiające się na ich tle, których rozwiązania powinien się podjąć adept nauk prawnych. Ich wynik można skonfrontować z wyjaśnieniami przygotowanymi przez Autorów na podstawie orzecznictwa sądowego oraz poglądów przedstawicieli nauki.

Podręcznik jest przeznaczony dla studentów oraz wykładowców studiów prawnych i administracyjnych, a także aplikantów sądowych, adwokackich, radcowskich i notarialnych zainteresowanych rozwijaniem umiejętności praktycznego stosowania prawa cywilnego.

9788380925960 W02P01

ISBN 978-83-8092-596-0

9 788380 925960

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45, FAX 22 535 80 01

ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUPER.PL

WWW.PROFINFO.PL

LEX Student
—— Prawa

CENA 55 ZŁ (W TYM 5% VAT)